

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 16.3.2023
COM(2023) 162 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Inre marknaden 30 år

1. INLEDNING

I år är det 30 år sedan den inre marknaden inrättades. Den inre marknaden är en av EU:s största bedrifter. Ända sedan bildandet 1993 har människor och företag dragit nytta av den fria rörligheten för personer, tjänster, varor och kapital i en utsträckning som överstiger även de mest optimistiska förväntningarna för tre årtionden sedan.

Den inre marknaden inrättades ursprungligen som ett frihandelsområde utan tullar eller andra handelshinder mellan dess medlemmar, men har under årens lopp utvecklats till mycket mer än så. Den har blivit världens största integrerade gemensamma marknad¹, samtidigt som den fortfarande är en av de mest utåtriktade. Den inre marknaden är mycket mer än en rättslig ram eller bara en marknad: den är ett område för frihet, framsteg, möjligheter, tillväxt, delat välstånd och resiliens som ligger till grund för ett geopolitiskt synsätt.

Förutom att titta tillbaka på de många framsteg som vi tar för givna i våra dagliga liv är det viktigt att komma ihåg att den inre marknaden är en värdefull och levande tillgång som vi hela tiden måste skydda och förbättra.

Den inre marknaden måste hela tiden anpassas efter nya utmaningar², vilket bland annat slås fast i Europaparlamentets resolution om den inre marknadens 30-årsjubileum³. Gemensamma ansträngningar krävs för att upprätthålla, fördjupa och utnyttja den inre marknadens fulla potential, bevara lika konkurrensvillkor både internt och globalt samt säkerställa att marknaden ligger till grund för EU:s välstånd genom långsiktig konkurrenskraft och produktivitet, i enlighet med uppmaningen från Europeiska rådet⁴. Den inre marknaden är ett gemensamt område som lockar investerare både inom och utanför EU genom att erbjuda ett okomplicerat och förutsägbart regelverk.

En gemensam insats krävs för att verkställa befintliga regler, undanröja hinder och utforska områden för en ytterligare integration av den inre marknaden. De potentiella fördelarna är mycket betydande: enligt vissa beräkningar skulle ekonomin kunna växa med 713 miljarder euro fram till slutet av 2029 bara genom att ta bort hinder på den inre marknaden för varor och tjänster på medlemsstatsnivå⁵.

¹ Beräknat som köpkraftsparitet, IMF World Economic Outlook.

² Däribland demografiska utmaningar.

³ Europaparlamentets resolution av den 18 januari 2023 om den inre marknadens 30-årsjubileum: att fira framgångar och blicka framåt mot den framtida utvecklingen, P9_TA(2023)0007.

⁴ [Europeiska rådets slutsatser av den 9 februari 2023](#).

⁵ Kartläggning av kostnaden för uteblivna EU åtgärder 2019–2024, studie av Europaparlamentets utredningstjänst, 2019.

2. DEN INRE MARKNADEN I CENTRUM FÖR DET EUROPEISKA PROJEKTET UNDER 30 ÅR

2.1. Förbättrade villkor för människor och företag i takt med den gröna och den digitala omställningen

Den fria rörligheten för personer, varor, tjänster och kapital ger européer tillgång till det största möjliga urvalet av produkter, tjänster, upplevelser, idéer, kulturer och språk. Mer än 440 miljoner medborgare utnyttjar dessa fördelar varje dag. Den inre marknaden är framför allt ett medel för att förbättra människors välbefinnande.

Avskaffandet av **roamingavgifter** gör att vi kan hålla kontakten med familj och vänner när vi reser i Europa. **Konsumentprodukter och livsmedel** som saluförs på den inre marknaden har blivit säkrare, oavsett om de köps online eller i en fysisk butik, och farliga varor återkallas från marknaden. Den **gemensamma laddaren** för elektronisk utrustning kommer att minska mängden elavfall och göra livet lättare för konsumenterna. Besparingarna beräknas uppgå till 250 miljoner euro om året. Det gemensamma europeiska transportområdet gör att människor kan resa och att varor kan transporteras till överkomliga priser inom EU. Omfattande **rättigheter för passagerare** gör att vi kan få ersättning om våra resplaner störs. Företag och medborgare kan göra betalningar över gränserna lika enkelt som i hemlandet. Konsumenter som ansöker om **kredit** kan räkna med ett förbättrat skydd.

Den inre marknaden gör det även lättare att leva, studera, arbeta och gå i pension i en annan medlemsstat. **Erasmusprogrammet** har gett nästan 13 miljoner ungdomar möjlighet att studera och arbeta utomlands. Den inre marknaden har utvidgat horisonterna och ökat möjligheterna för yrkesverksamma européer genom att förenkla erkännandet av **yrkeskvalifikationer**. Tack vare samordningen av bestämmelserna om **social trygghet** kan miljoner européer fortsätta att utnyttja sin rätt till pension och hälso- och sjukvård när de bor utomlands. Reglerna för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen säkerställer rättvis konkurrens och höga standarder för alla, var de än arbetar⁶.

Den inre marknaden är en kraftfull motor för genomförandet av den **gröna omställningen** i linje med den europeiska gröna given. Enhetliga produktstandarder på EU-nivå säkerställer att miljö- och säkerhetsnormerna efterlevs samtidigt som kraven på energieffektivitet uppfylls. Den marknadsbaserade strategin för EU:s utsläppshandelssystem (ETS) gör att utsläppen minskar på ett kostnadseffektivt sätt. Intäkterna från systemet kan dessutom underlätta omställningen till renare tillverkningsmetoder och stimulera innovation.

En integrerad **energimarknad i EU** är det mest kostnadseffektiva sättet att säkerställa en hållbar, säker och överkomlig energiförsörjning till EU:s medborgare. Under det senaste årtiondet har de stora ansträngningar som gjorts för att ytterligare integrera Europas

⁶ Denna holistiska roll för den inre marknaden erkänns genom Europaparlamentets resolution (se punkt 9).

elmarknader gett konsumenterna betydande fördelar, med ett uppskattat värde av 34 miljarder euro per år, genom att möjliggöra gränsöverskridande handel mellan medlemsstaterna och förbättra försörjningssäkerheten i ett större geografiskt område⁷. I samband med frekventa leveransstörningar har den inre marknaden bidragit till att säkerställa att energi, framför allt gas, levereras där den behövs som mest. Regionalt samarbete och solidaritet har varit avgörande för att säkerställa motståndskraften i EU:s energisystem. TEN-E-förordningen har bidragit avsevärt till denna stabila försörjningstrygghet genom att koppla samman medlemsstaternas energisystem inom ramen för projekt av gemensamt intresse. Samtidigt har den senaste energikrisen avslöjat ett antal brister som EU har tvingats hantera.

Under de kommande åren måste den inre marknaden utvecklas för att uppfylla medborgarnas förväntningar på en människocentrerad **digital omställning** och på marknader som gör hållbara val överkomliga och tilltalande. **Förordningen om digitala tjänster** kommer att säkerställa att onlineföretag kan verka över hela Europa med en gemensam uppsättning av direkt tillämpliga regler som grund och att medborgare som använder onlineplattformar och e-handelstjänster kan skydda sig mot olagligt innehåll, desinformation och nätmobbning oavsett var i EU de befinner sig. **Rättsakten om digitala marknader** kommer att säkerställa rättvisa och konkurrensutsatta marknader i den digitala sektorn, så att plattformarna inte kan missbruka sin ställning som grindvakt på den inre marknaden. Harmoniserade regler på områden som audiovisuella medier och upphovsrätt ger stöd till kulturell mångfald och mediepluralism i den digitala miljön. Med dataförvaltningsakten, som redan antagits, och dataakten, som för närvarande förhandlas, bygger EU upp en verklig **inre marknad för data** för att skapa nya möjligheter för alla ekonomiska aktörer och göra Europa världsledande inom den smidiga dataekonomin. Vi skapar även en inre marknad för **it-säkerhet**, bland annat genom att införa nya krav för alla uppkopplingsbara produkter, programvaror och maskinvaror.

EU har utvecklat digitala verktyg för att den inre marknaden ska fungera smidigare. För att öka den fria rörligheten under pandemin tog kommissionen snabbt fram ett **digitalt covidintyg** så att alla medborgare och bosatta i EU kunde uppvisa ett digitalt bevis på att de antingen hade vaccinerat sig mot covid-19, gjort ett negativt test eller återhämtat sig från sjukdomen.

Digitala verktyg **minskar den administrativa bördan och skapar insyn** för medborgare och företag. Om man vill veta mer om sina rättigheter och skyldigheter kan man vända sig till portalen **Your Europe**, som är en gemensam kontaktpunkt för information. Om problem uppstår på den inre marknaden kan företag och enskilda personer som påverkats av överträdelse av EU-rätten få råd via **Ditt Europa – Rådgivning** och nätverket **Solvit** för att lösa tvister och få möjlighet till prövning utanför domstol. För att förbättra företagsmiljön kommer Solvit att inrikta sina ansträngningar på att hjälpa små och medelstora företag att utnyttja möjligheterna på den inre marknaden på bästa sätt. **Informationssystemet för den inre marknaden (IMI)**⁸ sammanför tusentals offentliga förvaltningar för att underlätta gränsöverskridande administrativa samarbeten och lösa eventuella problem. Systemet har

⁷ Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter: <https://www.acer.europa.eu/events-and-engagement/news/press-release-acer-publishes-its-final-assessment-eu-wholesale>.

⁸ Informationssystemet för den inre marknaden https://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_sv.htm.

växt konstant under årens lopp, och omfattar nu 19 olika politikområden⁹. Sammantaget skapar detta ett verkligt ”back office” för den inre marknaden som både företag och förvaltningar kan dra nytta av.

Det tekniska engångssystemet kommer att säkerställa att en handling som en gång lämnats in av ett företag eller en medborgare till en offentlig förvaltning kan överföras till andra offentliga förvaltningar på ett säkert sätt, så att företaget eller den enskilda personen kan slutföra andra förfaranden utan att behöva lämna in handlingen igen. Alla dessa verktyg kan nås via EU:s **gemensamma digitala ingång**. Dessutom kommer **den europeiska e-identitetsplånboken**¹⁰ att ge människor och företag tillgång till standardiserade handlingar som de kan använda för att identifiera sig och lämna viktig information i hela EU, till exempel bevis på yrkeskvalifikationer eller handlingar om hälso- och sjukvård och social trygghet. För att uppnå ambitionen med det digitala decenniet¹¹ strävar EU efter att tillhandahålla alla viktiga offentliga tjänster online senast 2030.

Diagram 1: Verktyg för den inre marknaden

⁹ [Resultattavlan för den inre marknaden 2022](#), övergripande resultat för IMI.

¹⁰ För mer information, se [En europeisk digital identitet \(europa.eu\)](#).

¹¹ För mer information, se [Beslut om inrättande av policyprogrammet för det digitala decenniet 2030, En färdväg för det digitala decenniet](#).

THE ADVISOR
 THE PROBLEM-SOLVE
 THE CONNECTOR
 THE ANALYSER
 THE INFORMER

Källa: Europeiska kommissionen

2.2. Den inre marknaden sätter fart på ekonomin

Som världens största integrerade marknad har den inre marknaden överträffat alla makroekonomiska förväntningar. Med en andel på 18 % av världens BNP¹² fungerar den som en språngbräda för företag som vill erbjuda varor och tjänster till mer än 440 miljoner EU-medborgare över hela kontinenten. Den omfattar 23 miljoner företag¹³ som tillsammans sysselsätter nästan 128 miljoner personer¹⁴. Den inre marknaden har medfört mycket **betydande ekonomiska fördelar** genom att på lång sikt ge EU en BNP som är upp till 9 %

¹² BNP i löpande priser.

¹³ Med undantag av finanssektorn.

¹⁴ Celebrating 30 years of EU Single Market 1993–2023, Eurostat (ej översatt till svenska): <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/edn-20221206-1>.

Denna siffra gäller "företagssektorn utom finanssektorn" (Nace Rev. 2 avdelningarna B–N och huvudgrupp 95 utom avdelning K), vilken omfattar: industri, byggverksamhet, handel och distribution, icke-finansiella tjänster.

högre än vad som hade varit fallet utan den inre marknaden¹⁵. Denna integration har varit, och fortsätter att vara, en **grundläggande källa till tillväxt och sysselsättning**¹⁶. Samtidigt som den totala sysselsättningen i EU ökade med 5,5 % mellan 2000 och 2014 nästan fördubblades antalet arbetstillfällen som var beroende av gränsöverskridande tjänster¹⁷ under samma period (från 5,6 till 10,9 miljoner)¹⁸. Handeln med varor och tjänster mellan medlemsstaterna i förhållande till storleken på EU:s ekonomi har ungefär fördubblats under de senaste 30 åren. Flera forskare hävdar att den ekonomiska integrationen i Europa har kommit längre ur lagstiftningsynpunkt än till exempel i Förenta staterna¹⁹.

Diagram 2: Handeln med varor och tjänster på den inre marknaden (1993–2021)

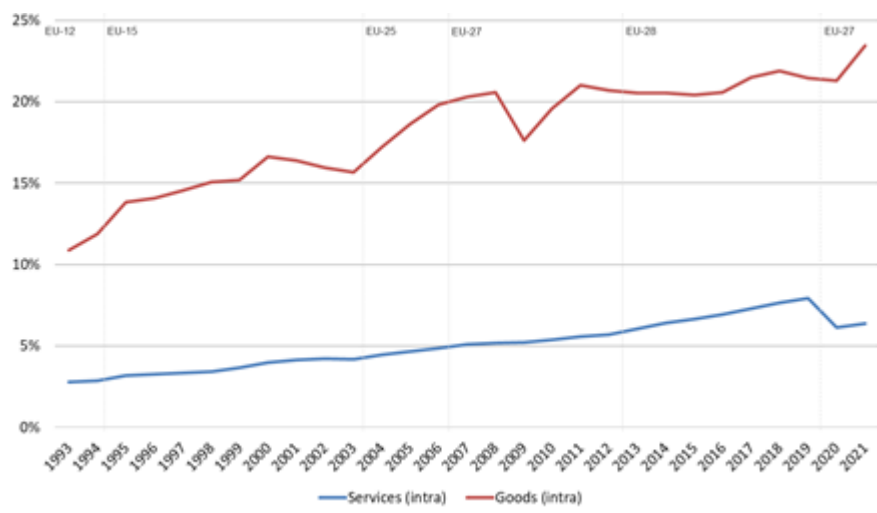
¹⁵ Diskussionsunderlag 094: [Quantifying the Economic Effects of the Single Market in a Structural Macromodel \(europa.eu\)](#), Jan in't Veld, 2019 (ej översatt till svenska).

¹⁶ Källa: Danmarks näringsministerium: [The Single Market accounts for 56 million jobs across the EU](#) (ej översatt till svenska).

¹⁷ Arbetstagare i företag som exporterar tjänster eller förser exportsektorn med mellanprodukter och tjänster i mellanledet.

¹⁸ Källa: Cross border services in the internal market: an important contribution to economic and social cohesion, studie av Manuel Fritsch och Dr. Roman Bertenrath (2019) (ej översatt till svenska): <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/cross-border-services-internal-market-important-contribution-economic-and-social-cohesion>.

¹⁹ Källa: Parson, C. och Smith, A. (2022) *The "completeness" of the EU single market in comparison to the United States* (ej översatt till svenska), Single Market Economy Papers, WP7, Europeiska kommissionens publikationsbyrå. Se även avsnitt 2.4 om hur andra hinder än lagstiftningshinder hanteras i EU genom administrativt samarbete och digitala verktyg.

Källa: Kommissionens avdelningar, baserat på Eurostat. Anmärkning: Diagrammet visar handelsflödena för varor och tjänster inom EU som andel av EU:s BNP. De vertikala streckade linjerna i diagrammet visar förändringar i omfattningen av uppgifter om handel och BNP mot bakgrund av antalet medlemsstater (för perioden 2007–2012 visar siffrorna handel och BNP för EU-27, och för perioden 2013–2019 visar siffrorna handel och BNP för EU-28). Handeln mäts som genomsnittet av import och export.

Den inre marknaden är en viktig förutsättning för **finansiell integration** i Europa och helt avgörande för den ekonomiska och monetära unionen. Den gör det lättare för företag att anskaffa kapital och ökar Europas attraktionskraft för investerare²⁰. Innehaven av utländska direktinvesteringar och portföljinvesteringar inom EU har ökat kontinuerligt under de senaste årtiondena och var nästan fem respektive fyra gånger större under det andra kvartalet 2021 jämfört med början av 2002. Som en del av handlingsplanen för en kapitalmarknadsunion har flera initiativ inletts för att slutföra den inre marknaden för kapital. I december 2022 lade kommissionen, inom ramen för kapitalmarknadsunionen, fram ett förslag om att minska byråkratin för företag, särskilt små och medelstora företag, som vill anskaffa medel på fondbörser och ett förslag om att undanröja strukturella hinder genom att harmonisera viktiga aspekter av insolvenslagstiftningen för bolag. Det finns emellertid mycket kvar att göra för att integrera de nationella kapitalmarknaderna. Integrerade och tillförlitliga betalningssystem förbättrar den inre marknads funktion och bidrar därmed till EU:s konkurrenskraft.

De sociala fördelarna med den inre marknaden är också betydande – upp till 56 miljoner arbetstillfällen är beroende av handeln inom unionen. Antalet mobila arbetstagare i EU har ökat stadigt under de senaste 30 åren, bland annat tack vare program som Eures²¹ och politiska åtgärder för att förbättra erkännandet av kvalifikationer och färdigheter. EU-modellen med en social marknadsekonomi utgår från de höga sociala normer som ligger till grund för **den europeiska pelaren för sociala rättigheter**. Modellen syftar till att främja lika rättigheter och lika tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt social trygghet,

²⁰ Källa: Europeiska centralbanken (2022), Financial Integration and Structure in the Euro Area, teknisk rapport (ej översatt till svenska), Europeiska centralbanken. Europeiska kommissionen (2022), European Financial Stability and Integration Review, arbetsdokument från kommissionens avdelningar (ej översatt till svenska), SWD(2022) 93 final, Europeiska kommissionen.

²¹ Eures är ett europeiskt samarbetsnätverk för arbetsförmedlingar som har utformats för att underlätta arbetstagarnas fria rörlighet [EURES \(europa.eu\)](https://eures.europa.eu).

integration och mångfald (till exempel när det gäller utstationering av arbetstagare²², balansen mellan arbete och privatliv²³, tillräckliga minimilöner²⁴ och insyn i lönesättningen). Denna sociala ram bidrar i sin tur till rättvisa konkurrensvillkor på den inre marknaden.

Den inre marknaden har även möjliggjort en vidareutveckling av den **sociala ekonomin**, vilken sysselsätter omkring 13,6 miljoner personer i 2,8 miljoner olika enheter över hela Europa²⁵. I december 2021 antog kommissionen en handlingsplan för den sociala ekonomin²⁶ med förslag på konkreta åtgärder som ska genomföras senast 2030. Ett paket för social ekonomi kommer att antas senare i år, däribland ett lagstiftningsinitiativ om organisationers gränsöverskridande verksamhet på den inre marknaden.

Den inre marknaden har spelat en viktig roll för att främja en ökad uppåtgående **ekonomisk konvergens** inom EU efter unionens successiva utvidgningar. Detta beror på att den inre marknaden har skapat rättvisa konkurrensvillkor för företag i hela EU och gjort det lättare för företagen att bedriva gränsöverskridande verksamhet och konkurrera på lika villkor. Handeln och investeringarna över gränserna har kunnat växa, vilket i sin tur har bidragit till att stimulera den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen²⁷. Social och ekonomisk sammanhållning är avgörande för den inre marknads funktion, vilket fastslogs i dess inrättandeakt för 30 år sedan. Sammanhållningspolitiken ger stöd till en harmonisk utveckling av de europeiska regionerna, så att de kan bidra till den inre marknaden och dra nytta av sitt deltagande. Genom att öka möjligheterna till ekonomisk verksamhet har den inre marknaden gett låginkomstländer möjlighet att utvecklas till höginkomstländer och samtidigt bidragit till att minska arbetslösheten. Den inre marknaden har **ökat de europeiska företagens konkurrenskraft**²⁸, vilket har lett till bättre produkter och lägre priser för konsumenterna²⁹. Den har även bidragit till starkt integrerade och sammanlänkade värdekedjor i EU. Som exempel kan nämnas att fordonsbranschen inte enbart består av stora och välkända företag,

²² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/957 av den 28 juni 2018 om ändring av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (Text av betydelse för EES).

²³ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1158 av den 20 juni 2019 om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU.

²⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2041 av den 19 oktober 2022 om tillräckliga minimilöner i Europeiska unionen.

²⁵ Uppgiften gäller EU-28. Se Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union*, Monzon J. L. och Chaves R., 2017.

²⁶ Meddelande från kommissionen. Bygga upp en ekonomi som fungerar för människor: en handlingsplan för den sociala ekonomin, COM(2021)778.

²⁷ Källa: Parson, C. och Smith, A. (2022) *The "completeness" of the EU single market in comparison to the United States* (ej översatt till svenska), Single Market Economy Papers, WP7, Europeiska kommissionens publikationsbyrå. Se även avsnitt 2.4 om hur sådana andra hinder än lagstiftningshinder hanteras i EU genom administrativt samarbete och digitala verktyg.

²⁸ Under det senaste årtiondet har forskning och innovation i vid mening bidragit till två tredjedelar av EU:s produktivitetstillväxt. Programmet Horisont Europa och dess föregångare har bidragit till att skapa och sprida utmärkta kunskaper och tekniker på hela den inre marknaden. Se rapporten *Science, Research and Innovation Performance of the EU (SRIP) Report 2020* (ej översatt till svenska). I Eurobarometerundersökningen från oktober 2022 om konkurrenspolitiken, med inriktning på medborgare och små och medelstora företag, uppgav en stor majoritet av de svarande att de anser att konkurrens främjar innovation och leder till ett större urval och bättre priser. Se https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_22_6374.

²⁹ I konkreta termer uppskattas att interventioner rörande sammanslagningar och kartellbildningar genererade direkta kundbesparingar på 12–21 miljarder euro per år under perioden 2012–2021 (Annual Single Market Report 2023, sidan 18).

utan framför allt av komponentleverantörer och försäljnings- och reparationsnätverk. Dessa motsvarar sammanlagt 1,8 miljoner företag, varav 99,7 % är små och medelstora företag.

Konkurrenspolitiken spelar en viktig roll för att bevara väl fungerande marknader och hantera eventuella marknadsmisslyckanden i Europa. Ända sedan unionen skapades har konkurrenspolitiken hjälpt industrierna att bli starkare och mer konkurrenskraftiga på ett globalt plan och samtidigt säkerställt att EU-medborgarna är de slutliga vinnarna i en konkurrenskraftig social marknadsekonomi. En regelbaserad tillämpning av konkurrenspolitiken ger även rättssäkerhet och förutsägbarhet till alla företag som strävar efter att dra största möjliga nytta av Europas inre marknad.

2.3. Motståndskraft och resistens mot kriser

Den senaste serien av kriser har visat hur viktigt det är att ha en väl fungerande inre marknad. Grundläggande tjänster som energi- och vattenförsörjning, hälsovård, transport³⁰ och telekommunikation är avgörande för att skydda människors välbefinnande och säkerställa en effektiv katastrofhantering. Dessa tjänster måste vara tillgängliga både under och efter en katastrof eller kris.

Om medlemsstaterna agerar enskilt genom att stänga sina gränser och införa förbud mot export av medicinsk utrustning, spannmål eller råvaror inom EU sätts den inre marknadens funktion under press. Detta riskerar att skada industrin, tjänstesektorn och arbetsmarknaden, och i slutändan även vanliga människor. Trots att covid-19-pandemin inledningsvis ledde till en brist på väsentliga varor och stora trafikstockningar vid gränserna som hindrade den fria rörligheten för nödvändiga arbetstagare kunde den inre marknadens funktion upprätthållas. När den globala efterfrågan på munskydd och vacciner sköt i höjden bidrog den inre marknaden till att övervinna bristen på försörjningskällor och öka produktionskapaciteten för livsviktiga varor.

Efter en inledande period då nationella myndigheter reste hinder mot det fria flödet av varor, tjänster och personer på ett ensidigt och oorganiserat sätt, vilket hade stor inverkan på den ekonomiska verksamheten, beslutade kommissionen att undanröja hindren genom initiativ som ”gröna körfält” med stöd av medlemsstaterna. EU har även upprätthållit globala leveranskedjor med hjälp av en blomstrande industri som gynnats av den inre marknaden under flera årtionden och med gemensamma krafter från såväl stora bolag som innovativa och konkurrenskraftiga små och medelstora företag över hela Europa.

Vi har dragit de nödvändiga politiska lärdomarna av dessa kriser och byggt vidare på erfarenheterna. Kommissionen inrättade **myndigheten för beredskap och insatser vid hälsokriser (Hera)** för att lättare kunna upptäcka, förebygga och hantera framtida gränsöverskridande hälsokriser. Kommissionen har även föreslagit ett nytt **krisinstrument för den inre marknaden** för att säkerställa att den inre marknaden i en framtida krissituation förblir öppen och rättvis och fortsätter att säkra tillgången till de varor och tjänster som människor och företag behöver allra mest. Rent allmänt har EU höjt sin krisberedskap på alla

³⁰ För att öka motståndskraften i EU:s transportsektor i kristider har kommissionen antagit ett meddelande om en beredskapsplan för transportsektorn (COM/2022/211 final). Se även handlingsplanen för militär rörlighet 2.0: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/action-plan-military-mobility-20_en

nivåer genom unionens civilskyddsmekanism³¹. För att säkerställa den inre marknads motståndskraft krävs slutligen en samordnad strategi på EU-nivå mot de växande gränsöverskridande hoten, framför allt när det gäller kritiska sektorer och den infrastruktur som håller på att utvecklas och genomföras inom ramen för säkerhetsunionen³².

Motståndskraften förbättras även genom bättre beredskap. Kommissionen har utformat ett **system för tidig varning (övervakningssystemet SCAN)**³³ för att ge underlag till beslutsfattandet. Med hjälp av tulluppgifter som överförs i nära realtid granskar systemet avvikande variationer i mängder och priser för att avslöja tidiga tecken på avbrott i leveranskedjan. Andra möjliga drivkrafter kan vara en alltför stor koncentration av viss import från begränsade utländska källor, förekomsten av globala driftsstopp för kritiska insatsvaror som drivs av strategiska beroenden eller tecken på begränsad kapacitet i EU:s industriproduktion. Den **förordning om halvledare**³⁴ som föreslogs 2022 och det förslag om en **europaisk akt om råvaror av avgörande betydelse**³⁵ som antogs parallellt med det här meddelandet kommer var för sig att bidra till att omvandla EU:s världsledande forskning till ett industriellt ledarskap genom att investera i europeisk industri och främja internationella partnerskap. De kommer även att utgöra en ram för att förbättra tillgången till råvaror på den inre marknaden, öka den europeiska kapaciteten och diversifiera de externa råvarukällorna.

I **industriplanen i den gröna given för nettonollåldern**³⁶ fastställs de utmaningar som den europeiska industrin för närvarande står inför med förslag på ytterligare åtgärder för att främja nettonollindustrin. Som en del av denna plan har kommissionen föreslagit en **rättsakt om nettonollindustri**³⁷ och antagit en **tillfällig kris- och omställningsram för statligt stöd**³⁸ med riktade, tillfälliga och proportionerliga åtgärder för att påskynda Europas omställning till en nettonollekonomi utan att fragmentera den inre marknaden. Som anges i industriplanen i den gröna given har kommissionen även för avsikt att föreslå en fond för europeisk suveränitet före sommaren 2023 för att bevara Europas övertag när det gäller kritisk och framväxande teknik som är relevant för den gröna och den digitala omställningen. Syftet är även att stärka sammanhållningen och bevara den inre marknads integritet.

2.4. Den inre marknaden som dragkraft och geopolitisk tillgång på den globala arenan

Fördelarna med den inre marknaden är en viktig del av **EU:s övergripande attraktionskraft som en grund för säkerhet, stabilitet och öppna värderingar**. EU står för ungefär 14 % av

³¹ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en.

³² [Till exempel direktivet om kritiska entiteters motståndskraft \(direktiv \(EU\) 2022/2557\)](#).

³³ Se dokumentet ”SCAN” (Supply Chain Alert Notification) Monitoring System (ej översatt till svenska), där detta tillvägagångssätt beskrivs med ett pilotprojekt om solceller som exempel: https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/scan-supply-chain-alert-notification-monitoring-system_en”.

³⁴ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en ram med åtgärder för att stärka Europas halvledarekosystem (förordning om halvledare), COM(2022) 46 final.

³⁵ COM(2023)160.

³⁶ COM(2023) 62.

³⁷ COM(2023) 161.

³⁸ [Den tillfälliga kris- och omställningsramen \(europa.eu\)](#).

världshandeln med varor³⁹. Vid sidan av de successiva utvidgningarna mellan 1973 och 2007 beslutade Efta-länderna Island, Liechtenstein och Norge under 1990-talet att inrätta det europeiska ekonomiska samarbetsområdet tillsammans med EU för att därigenom införliva den inre marknadens fyra friheter i sina egna länder. Många av länderna i västra Balkan och det östra grannskapet vill bygga upp en framtid som medlemmar i unionen och dess inre marknad. EU har ett starkt engagemang för att hjälpa länderna i västra Balkan på deras väg mot EU.

EU tar även vara på varje möjlighet att ytterligare integrera Ukraina i den inre marknaden, t.ex. genom att ansluta landet till unionens elnät, upphäva importtullarna på den ukrainska exporten till EU, skapa solidaritetskorridorer för att öka rörligheten för varor och personer och låta Ukraina ingå i det europeiska området med enhetliga roamingavgifter. Kommissionen kommer tillsammans med Ukraina att fokusera på överenskomna prioriterade åtgärder⁴⁰, däribland på området för offentlig upphandling, standardisering, industriellt samarbete, tekniska handelshinder och bedömning av överensstämmelse⁴¹, för att integrera Ukraina i den inre marknaden. Ansträngningar har även inletts för att integrera Moldavien på ett liknande sätt. EU inkluderar även Ukraina och andra länder i det östliga partnerskapet i flera viktiga EU-program. t.ex. programmet för den inre marknaden⁴².

Den inre marknaden fungerar även som ett **geopolitiskt påtryckningsmedel** för att stärka EU:s position och inflytande i världen. Den utgör den ekonomiska ryggraden i EU:s internationella diplomati. Detta globala inflytande är mycket viktigt mot bakgrund av den geopolitiska utvecklingen de senaste 30 åren och den allt hårdare globala konkurrensen med andra kontinentomfattande ekonomier kontinenter. Till exempel kunde EU bidra till bekämpningen av covid-19 på global nivå tack vare den snabba utvecklingen och godkännandet av vacciner inom ramen för unionens rigorösa läkemedelsstrategi⁴³.

Den inre marknadens storlek och attraktionskraft gör att företag ofta väljer att tillämpa EU:s lagstiftning och standarder i sin globala verksamhet. Detta har gjort att EU har kunnat bidra till det globala välståndet och målen för hållbar utveckling genom hållbar tillväxt, en hög nivå av socialt skydd, respekt för privatlivet och de grundläggande rättigheterna⁴⁴ samt ett starkt skydd av miljön och de mänskliga rättigheterna.

Det europeiska **standardiseringssystemet** är ett särskilt framgångsrikt initiativ i detta avseende. Harmoniserade europeiska standarder gör att ekonomiska aktörer kan visa att de

³⁹ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/key-facts-and-figures/economy_sv.

⁴⁰ Prioriterad handlingsplan för utökad genomförande av det långtgående och omfattande frihandelsavtalet mellan EU och Ukraina.

⁴¹ Kommissionen håller på att utarbeta grunderna för en överenskommelse om bedömning av överensstämmelse och godtagande av industriprodukter (ACAA) med Ukraina. Kommissionen har även påbörjat ett förberedande arbete med Moldavien i syfte att inleda förhandlingar om en motsvarande överenskommelse.

⁴² För att stärka den inre marknaden i praktiken antogs ett omfattande finansieringspaket på 4,2 miljarder euro – genom programmet för den inre marknaden – som stöd till en rad olika åtgärder, från att förbättra marknadsövervakningen till att ge medborgare och företag hjälp med problemlösning, öka konkurrenskraften för små och medelstora företag och förbättra livsmedelssäkerheten.

⁴³ [Covid-19-vacciner | Europeiska läkemedelsmyndigheten \(europa.eu\)](https://european-union.europa.eu/covid-19-vaccines/european-pharmaceutical-authority_europa.eu).

⁴⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

uppfyller unionslagstiftningen med en enda standard på hela den inre marknaden. Som framgår av den senaste EU-strategin för standardisering⁴⁵ spelar standarder även en viktig roll för den digitala och den gröna omställningen, vilket kan ge EU en ledande global roll när det gäller strategiska tekniker. Standarder kan även bidra till ett mer inkluderande samhälle genom att säkerställa att nödvändiga varor och tjänster finns tillgängliga. Internationella standarder spelar också en viktig roll, inte bara för att hantera tekniska handelshinder utan även för att göra det lättare för EU-företagen att komma in på internationella marknader. Eftersom standarder har en allt viktigare geopolitisk roll är EU:s deltagande i utvecklingen av internationella standarder avgörande för att bevara unionens värderingar och intressen. För detta ändamål har kommissionen inlett strategiska dialoger med viktiga handelspartner som USA, Japan och Indien.

Den inre marknaden har hjälpt EU att bli en global handelsmakt genom att skapa nya möjligheter för EU-företagen, sprida våra regler och värderingar, förbinda unionen med världens tillväxtcentrum, tillgodose våra behov av insatsvaror och hjälpa andra att uppnå hållbarhetsmålen. EU är den viktigaste handelspartnern för 53 olika länder som tillsammans står för 48 % av världens BNP. **Den inre marknaden säkerställer att EU:s öppenhet går hand i hand med respekten för unionens regler**, till exempel genom att motverka snedvridningar som orsakas av utländska subventioner⁴⁶ och förbjuda varor som tillverkats genom tvångsarbete⁴⁷ eller miljömässigt/socialt ohållbara metoder. Dessutom är EU:s förmåga att använda ekonomiska verktyg för att upprätthålla en internationell regelbaserad ordning, till exempel genom sanktioner och restriktiva åtgärder, beroende av en väl fungerande inre marknad med en central roll i den globala ekonomin.

3. VÄGEN FRAMÅT – MOT YTTERLIGARE INTEGRATION AV DEN INRE MARKNADEN

Jubileer ger oss en anledning att titta tillbaka på tidigare framsteg, men även att komma överens om förväntningar och mål inför framtiden. Dagens snabbt föränderliga miljö kräver kontinuerliga ansträngningar för att förbättra tillämpningen av den inre marknadens bestämmelser och säkerställa ett gemensamt ansvar för den inre marknaden på EU-nivå och nationell nivå. Bestämmelserna måste även, vid behov, anpassas till nya varor, tjänster och affärsmodeller som kan driva den gröna och den digitala omställningen.

En fullt fungerande inre marknad är en grundförutsättning för EU:s långsiktiga konkurrenskraft. I kommissionens meddelande om konkurrenskraft, som offentliggörs parallellt med det här meddelandet⁴⁸, fastställs åtgärder för att säkerställa en förutsägbart,

⁴⁵ En EU-strategi för standardisering – Globala standarder för en resiliert, grön och digital inre marknad i EU, COM(2022)31.

⁴⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2560 av den 14 december 2022 om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden.

⁴⁷ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förbud mot produkter som tillverkats genom tvångsarbete på unionens marknad, COM(2022) 453 final.

⁴⁸ COM(2023)168.

sammanhängande och förenklad **rättslig ram som gynnar** den långsiktiga konkurrenskraften, säkra tillgången till kompetens som behövs för den gröna och den digitala omställningen och den ekonomiska tillväxten samt påskynda och förbättra tillgången till finansiering.

I nästa steg kommer kommissionen att arbeta tillsammans med alla beslutsnivåer och alla berörda aktörer för att fullt ut dra nytta av den inre marknadens potential, så att den ger oss en fast grund för långsiktig och hållbar konkurrenskraft. Det här meddelandet är inriktat på två viktiga områden för ytterligare åtgärder:

- Att **upprätthålla befintliga regler för den inre marknaden och undanröja hinder på medlemsstatsnivå**, framför allt hinder för det gränsöverskridande tillhandahållandet av tjänster i de industriella ekosystem som har störst potential för ekonomisk integration (detaljhandel, byggverksamhet, turism, företagstjänster och förnybar energi).
- Att fortsätta att **främja de gröna och digitala dimensionerna** av den inre marknaden som en källa till innovation, tillväxt och konkurrenskraft.

3.1. Upprätthålla regler för den inre marknaden och undanröja hinder på medlemsstatsnivå

Människor och företag kan inte dra full nytta av den inre marknaden förrän EU-reglerna har genomförts och verkställts på ett korrekt sätt⁴⁹. Att säkerställa ett korrekt genomförande av den inre marknadens regler från dag till dag är ett gemensamt ansvar för kommissionen och medlemsstaterna. Framför allt måste de nationella myndigheterna tillämpa föreskrifterna på ett korrekt sätt för att ge dem full effekt.

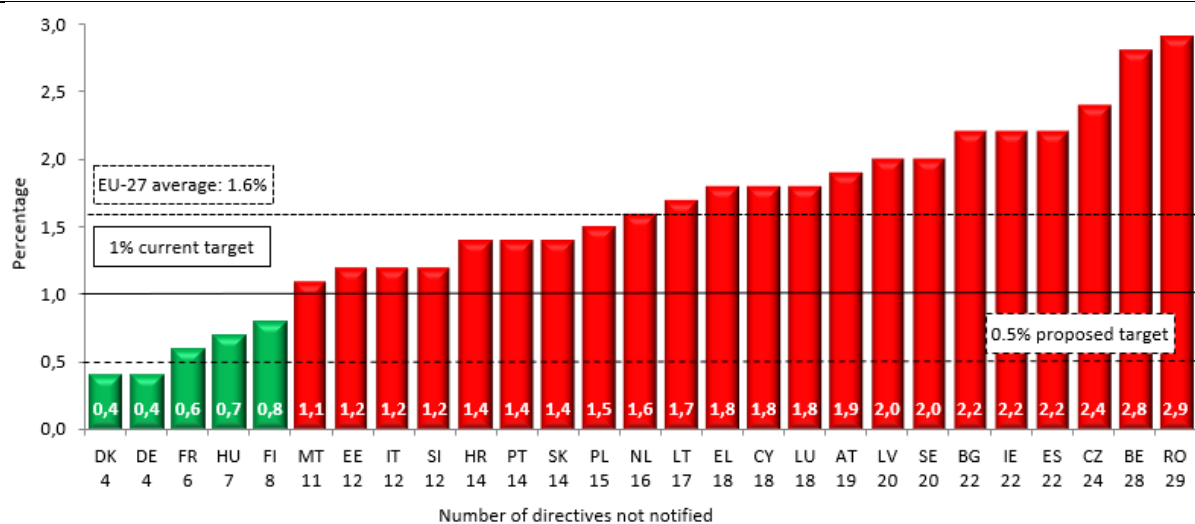
Ett **korrekt och skyndsamt införlivande av EU-rätten** är avgörande för att säkerställa att lagstiftningen om den inre marknaden uppnår sin avsedda effekt. Det genomsnittliga införlivandeunderskottet för direktiven om den inre marknaden⁵⁰ överstiger nu det gränsvärde på 1 % som fastställdes av Europeiska rådet i mars 2007. Endast fem av medlemsstaterna har uppnått det överenskomna målet (se diagram 3). Direktiven måste även införlivas och tillämpas korrekt i praktiken, med särskild uppmärksamhet på förekomsten av omotiverad ”övertillämpning”. I detta avseende måste medlemsstaterna förbättra situationen avsevärt (se diagram 4).

⁴⁹ Se även kommissionens meddelande om verkställande av EU-rätten för ett EU som levererar (COM(2022)518 final).

⁵⁰ [Resultattavlan för den inre marknaden 2022](#).

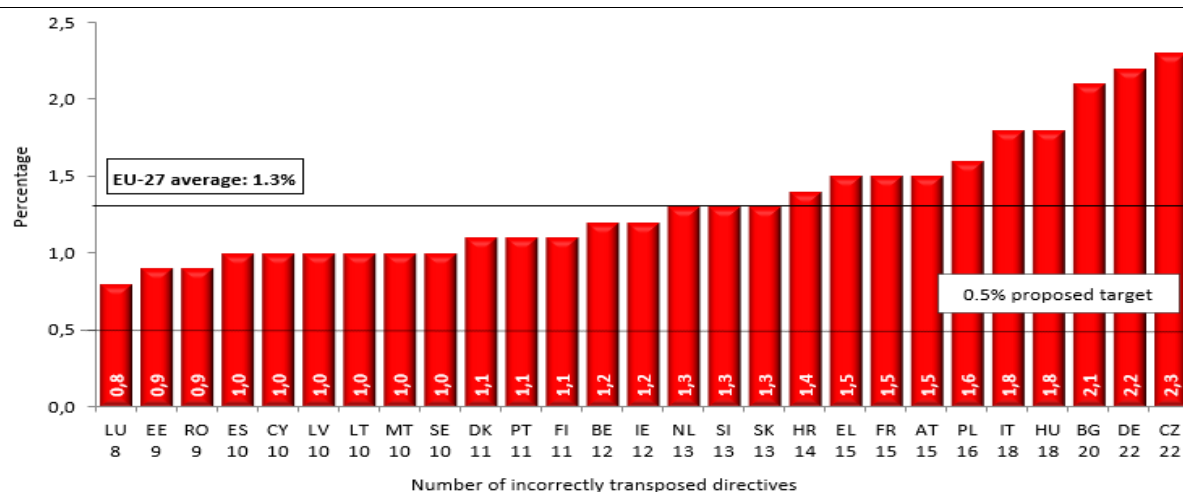
I denna analys behandlas 997 direktiv och 5 669 förordningar som var i kraft den 1 december 2021 för att säkerställa den inre marknadens funktion.

Diagram 3: Bristande införlivande i medlemsstaterna den 10 december 2021⁵¹

Källa: Resultattavlan för den inre marknaden⁵²

Diagram 4: Bristande förenlighet med nationell lagstiftning i medlemsstaterna den 10 december 2021

Källa: Resultattavlan för den inre marknaden⁵³

⁵¹ Se fotnoterna 65–68 för mer information om målen för underskottet.

⁵² [Resultattavlan för den inre marknaden 2022](#).

⁵³ [Resultattavlan för den inre marknaden 2022](#).

Det finns inte någon **universalmetod** för att se till att reglerna för den inre marknaden uppnår sin fulla potential, men under alla omständigheter behövs en stark efterlevnadskultur och en anda av partnerskap för att förvalta den inre marknaden på ett framgångsrikt sätt. Kommissionen har åtagit sig att arbeta tillsammans med medlemsstaterna på lämplig nivå inom deras förvaltning för att stödja och främja det ambitiösa genomförandet av regler för den inre marknaden. Som ett komplement till samarbetet kommer kommissionen att fortsätta att driva en strikt genomförandepolitik för att säkerställa att gemensamt överenskomna EU-regler också tillämpas korrekt av alla medlemsstater tillsammans.

Kommissionen följer ett **strategiskt tillvägagångssätt för tillämpningen** och har inlett genomförandet av sin handlingsplan för efterlevnad av inre marknadsreglerna 2020⁵⁴ med fokus på kritiska frågor. I detta ingår bland annat att säkerställa etableringsfriheten och den fria rörligheten för varor och tjänster, inbegripet rörligheten för yrkesverksamma för att överbrygga kompetensklyftor, att säkerställa regler för offentlig upphandling som gör att företagen kan konkurrera på hela den inre marknaden och att offentliga medel används på ett effektivt sätt, att bekämpa orättvisa betalningsrutiner och försenade betalningar samt att genomdriva europeiska standarder som gynnar både människor och företag.

I februari 2023 antog kommissionen 24 överträdelsebeslut för att undanröja hinder på den inre marknaden för tjänster och göra det lättare för EU-företag att bedriva verksamhet⁵⁵. Samtidigt gjorde kommissionens kraftfulla verkställighetsåtgärd att 18 överträdelseärenden kunde avslutas tack vare förbättringar på den inre marknaden för tjänster.

Omotiverade hinder uppstår om den nationella lagstiftningen strider mot reglerna för den inre marknaden eller om dessa regler inte genomförs eller tillämpas fullständigt eller tillräckligt på nationell nivå, däribland på grund av de nationella myndigheternas administrativa förfaranden. Sådana hinder minskar företagens förmåga att blomstra, upprätthålla sin konkurrenskraft och ta vara på den gröna och den digitala omställningen.

Vissa typer av hinder har visat sig vara långlivade: 60 % av de hinder som företagen rapporterar idag är av samma typ som de som uppgavs för 20 år sedan⁵⁶. Många av dessa avser **såväl den nationella lagstiftningen som de administrativa förfarandena**, vilka i första hand ska hanteras av medlemsstaterna själva. De hinder som har bekräftats av berörda aktörer gäller bland annat de nationella förfarandenas komplicerade karaktär och bristen på information om dem, oproportionerliga nationella krav på tjänsteområdet, inbegripet rörligheten för yrkesverksamma, betungande administrativa krav för utstationering av arbetstagare samt svårigheter i samband med beskattning i ett gränsöverskridande sammanhang. Eftersom många av dessa hinder inte går att undanröja genom harmoniserad lagstiftning är en minskning av hindren på nationell nivå fortfarande den viktigaste åtgärden. Instrumentet för tekniskt stöd hjälper medlemsstaterna att förbättra de offentliga förvaltningarna och skapa ett gynnsamt företagsklimat.

⁵⁴ Enligt beskrivningen i bilaga 1: Stocktaking of the implementation of the 2020 Single Market Enforcement Action Plan (ej översatt till svenska), [Årsrapport om den inre marknaden 2023](#). Alla åtgärder inom ramen för den långsiktiga handlingsplanen för bättre genomförande och tillämpning av reglerna för den inre marknaden har genomförts eller inletts.

⁵⁵ [Fri rörlighet för tjänster: EU-kommissionen agerar \(europa.eu\)](#).

⁵⁶ Se [30 years of single market – taking stock and looking ahead, European Commission 2022](#) (ej översatt till svenska).

Tjänster är särskilt viktiga för EU:s ekonomi. De står för omkring 70 % av EU:s BNP och 73 % av den totala sysselsättningen. Tjänsterna omfattar en rad olika sektorer och många olika verksamheter. I vissa sektorer fungerar den fria rörligheten för tjänster relativt väl med hjälp av digitala tekniker och harmoniserade regler. I andra sektorer är rörligheten begränsad till inhemska marknader på grund av tjänstens inneboende faktorer (t.ex. regionala eller nationella önskemål på marknaden). I de fall där det finns utrymme för en större integrering av tjänsterna är hindren vanligen kopplade till **den nationella lagstiftningen** på området för företagstjänster, restriktiva krav på godkännande inom detaljhandeln, rättsliga och administrativa krav som gör det svårare att tillhandahålla gränsöverskridande byggtjänster samt begränsningar inom turismen när det gäller gränsöverskridande tjänster och krav på boendetjänster.

Ett ökat samarbete mellan medlemsstaterna och med kommissionen i kombination med ett utbyte av information och synpunkter, särskilt inom ramen för rådet (konkurrenskraft), spelar en viktig roll för ett effektivt genomförande av reglerna för den inre marknaden eftersom det förhindrar överträdelser av EU-rätten redan från början.

Arbetet inom **arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden**⁵⁷, som inrättades 2020, har visat att samarbetet mellan medlemsstaterna och kommissionen är mycket värdefullt för att motverka de konkreta hinder som EU-företagen ställs inför på den inre marknaden. Det gemensamma och intensiva arbetet i detta innovativa forum är inriktat på att förenkla den rättsliga ramen och minska de administrativa hindren inom specifika områden. Till exempel har medlemsstaterna inom ramen för arbetsgruppen kommit överens om att lätta på begränsningarna för yrkesverksamma och företag som tillhandahåller tillfälliga gränsöverskridande tjänster, avskaffa förhandskontroller av kvalifikationer för 247 yrken på grundval av god praxis samt se över och minska kraven på administration och dokumentation.

Arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden har även identifierat fler än 80 av de största hindren mot ett snabbt och smidigt beviljande av tillstånd för utbyggnad av vind- och solenergianläggningar. Med tanke på att 50 000 små och medelstora företag är verksamma i produktionen av förnybar energi kommer undanröjandet av dessa hinder att bidra till en hållbar tillväxt. Detta kommer även att göra EU mer attraktivt för investeringar och komplettera förslaget om en rättsakt om nettonollindustri, vilken syftar till att underlätta och påskynda investeringar i projekt för tillverkning av nettonollteknik för att avsevärt utöka tillverkningen av solpaneler, vindkraftverk och andra rena tekniker i Europa. Den befintliga rättsliga ramen för tillstånd till utbyggnaden av anläggningar för förnybar energi (vilken bygger på direktivet om förnybar energi) kommer genom denna lagstiftning snart att kompletteras med en harmoniserad rättslig ram för att även effektivisera beviljandet av tillstånd för nya industrianläggningar som tillverkar nödvändig teknik, däribland projekt för gigafabriker. Kommissionen betonar att arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden har ett betydande värde som samarbetsverktyg mellan medlemsstaterna för att motverka hinder på den inre marknaden och räknar därför med fortsatta gemensamma ansträngningar för att nå konkreta resultat inom denna ram.

⁵⁷ https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/single-market-task-force-continues-tackle-barriers-single-market-2022-11-29_en.

Som en fortsättning av det befintliga **strukturerade engagemanget med berörda aktörer inom näringslivet**, däribland i samband med industriforumet⁵⁸, är Enterprise Europe Network (EEN), nätverket av nationella EU-företrädare för små och medelstora företag och nätverket av kluster också avgörande för en bättre förståelse för de hinder som aktörerna står inför. Detta arbete kommer att bygga på analytiska arbeten, däribland den årliga rapporten om den inre marknaden och den årliga rapporten från arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden. **Resultattavlan för den inre marknaden** är ett användbart verktyg som gör att alla berörda aktörer kan förstå de återstående hindren och utarbeta åtgärder för att undanröja dem. **Kommissionen kommer noggrant att övervaka** utvalda indikatorer i **resultattavlan för den inre marknaden och andra relevanta källor med avseende på verkställighet och företagsklimat**, däribland införlivandeunderskott och underskott vad gäller förenlighet med nationell lagstiftning, offentlig upphandling, försenade betalningar av offentliga myndigheter och tillgången till digitala offentliga tjänster, samt de indikatorer som ingår i reformrekommendationerna för yrkesmässiga tjänster.⁵⁹

De befintliga samarbetsinstrumenten bör utnyttjas fullt ut för att ytterligare förbättra den förebyggande och praktiska lösningen av problem på den inre marknaden för medborgare och företag, däribland genom **omedelbara åtgärder från medlemsstaternas sida för att säkerställa att de nationella Solvitcentrumen**⁶⁰ har tillräcklig och lämplig bemanning. Att granska de nationella åtgärderna innan de antas har visat sig vara särskilt effektivt för att förhindra konflikter med reglerna för den inre marknaden. Solvit har lyckats lösa fler än 2 000 ärenden under 2021⁶¹, med en genomsnittlig lösningsfrekvens på 87 %.

Anmälningförfarandena inom ramen för **direktivet för öppenhet på den inre marknaden**⁶² har utvecklats till ett verkligt förebyggande verktyg som förstärker dialogen och samarbetet mellan medlemsstaterna och kommissionen i ett tidigt skede, till exempel när det gäller transport med låga utsläpp eller återvinning och minskning av avfall.

För att öka efterlevnaden av reglerna för den inre marknaden har kommissionen för avsikt att **förenkla medlemsstaternas anmälningsskyldighet genom att inrätta en gemensam**

⁵⁸ I industriforumet sammanförs medlemsstaterna, företag av alla storlekar, fackförbund och företrädare för civilsamhället. Forumet fungerar som ett bollplank för berörda aktörer och visar läget för konkurrenskraften inom Europa. Forumet omfattar även en särskild arbetsgrupp som har till uppgift att utvärdera den inre marknadens tillstånd. Det bidrar aktivt till övergångsvägar, vilka också är beroende av på utmaningarna på regleringsområdet när det gäller den gröna och den digitala omställningen och resiliensen hos Europas industri. Det fungerar som ett bollplank, men även som en källa till information om de problem som industrin står inför och hur de bör bemötas. Forumet sammanträder i plenarmöten 2–3 gånger om året, senast den 7 mars 2023.

⁵⁹ Enligt resultattavlan för den inre marknaden var det senaste resultatet för tillhandahållande av digitala offentliga tjänster för företag mycket högt (omkring 80 eller mer) för två tredjedelar av medlemsstaterna. Däremot uppvisade 19 av 27 medlemsstater ett större antal förseningar i de offentliga myndigheternas betalningar under 2022 än under 2019. Sammantaget visar indikatorerna för offentlig upphandling att situationen är stabil, med vissa förbättringar. Det finns emellertid utrymme för ytterligare framsteg i flera av medlemsstaterna, däribland på områden som andelen offentliga upphandlingar med en enda budgivare och andelen direktupphandlingar. När det gäller yrkesmässiga tjänster visar resultattavlan endast begränsade, om ens några, framsteg mellan 2007 och 2021 när det gäller att minska lagstiftningshindren för tillträde till och utövande av yrken. Juridiska tjänster är fortfarande det mest skyddade yrket på den inre marknaden.

⁶⁰ Nationella Solvitcentrum – Europeiska kommissionen (europa.eu).

⁶¹ SOLVIT's Helping Hand in the Single Market: celebrating 20 years (ej översatt till svenska) https://ec.europa.eu/solvit/docs/2022/anniversary_report_web_en.pdf.

⁶² Direktiv för öppenhet på den inre marknaden – EUR-Lex (europa.eu).

kontaktpunkt för underrättelser om den inre marknaden. Medlemsstaterna måste i dagsläget använda en rad olika anmälningsrutiner som inrättats enligt olika rättsakter om den inre marknaden. Med ett gemensamt anmälningsförfarande kommer de att kunna genomföra alla anmälningar på en och samma plats.

På tjänsteområdet har kommissionen även inlett ett prioriterat förfarande för att **gemensamt med medlemsstaterna undanröja hinder för den fria rörligheten för tjänster i tjänsteberoende industriella ekosystem** som inte har uppnått sin potential när det gäller gränsöverskridande handel. Dessa ekosystem finns framför allt inom byggverksamhet, detaljhandel, turism och företagstjänster.

Många av hindren är inte avsedda som sådana – de är ofta bara resultatet av olika arbetssätt som utarbetats vid olika tidpunkter i olika medlemsstater mot bakgrund av nationella eller lokala överväganden. De strider inte alltid uppenbart mot fördraget eller mot harmoniserade regler. De kan ändå hindra den gränsöverskridande verksamheten avsevärt. Trots alla fördelar med smidigare utbyten kan starka egenintressen, andra mer politiskt synliga prioriteringar och/eller en inneboende passivitet stå i vägen för praktiska lösningar. Kommissionen kan inte vara den enda rösten för den inre marknads intressen genom sin verkställande och sammankallande funktion. Den inre marknaden behöver även en starkare röst inom de nationella förvaltningarna. Kommissionen föreslår därför att varje medlemsstat ska inrätta en särskild **myndighet för att hantera marknadshinder på den inre marknaden**. En sådan myndighet bör ha en verkställande ledning och tillräckliga resurser för att fortlöpande och i förebyggande syfte väcka frågor och föreslå lösningar inom det nationella beslutssystemet⁶³. Detta arbete skulle komplettera andra samarbetsverktyg som Solvit och arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden, och skulle särskilt kunna bidra till att undanröja återstående hinder inom tjänsteområdet.

Att **förhindra att nya handelshinder uppstår** är extremt viktigt och särskilt relevant inom tjänstesektorn, där varierande nationella bestämmelser och starka egenintressen har begränsat möjligheterna att uppnå en större integration på den inre marknaden. Enligt **tjänstedirektivet** ska medlemsstaterna säkerställa att de nya bestämmelser som införs är motiverade och proportionerliga, framför allt när det gäller begränsningar som territoriella gränser, regler för företagsägande eller fasta tullavgifter. Tjänstedirektivet innebär även att medlemsstaterna är skyldiga att anmäla sådana nya krav till kommissionen och de andra medlemsstaterna.

Sedan 2020 har dessutom **direktivet om proportionalitetsprövning** skapat en ram för medlemsstaterna när de ska bedöma och förklara varför nya nationella bestämmelser är icke-diskriminerande och proportionerliga innan de träder i kraft. Direktivet gäller emellertid endast en del av tjänsteekonomin, närmare bestämt reglerade yrkesmässiga tjänster. Kommissionen har för avsikt att tillsammans med medlemsstaterna undersöka hur denna ram används på bästa sätt för alla typer av tjänster och inte bara yrkesmässiga. Den kommer att göra detta genom att anpassa anmälningsverktyget i tjänstedirektivet och tillhandahålla ytterligare riktad vägledning till medlemsstaterna för tillämpningen av dessa proportionalitetskriterier. Detta kommer att bidra avsevärt till en bättre och mindre restriktiv

⁶³ Dess roll bör anpassas till olika förvaltningssystem, t.ex. i federala system, eller där det finns en betydande decentralisering.

lagstiftning och minska risken för en kostsam och onödigt konfronterande tillämpning i efterhand.

Ett stort antal medlemsstater har börjat arbeta tillsammans med kommissionen för att frivilligt införa en **gemensam e-deklaration för utstationerade företagare**⁶⁴. Kommissionen uppmanar alla medlemsstater att slutföra sitt arbete före utgången av 2023.

Ett **förnyat politiskt engagemang** behövs på alla nivåer för att förbättra tillämpningen och verkställandet av reglerna för den inre marknaden och uppfylla tidigare åtaganden⁶⁵. Kommissionen kommer regelbundet att **uppmärksamma de nationella myndigheter som är ansvariga för den inre marknaden på resultaten i resultattavlan för den inre marknaden**, framför allt inom ramen för rådet (konkurrenskraft). Diskussionen bör vara inriktad på att bedöma framstegen med att uppnå målen, fastställa möjliga åtgärder för att förbättra medlemsstaternas tillämpning av reglerna för den inre marknaden samt minska onödiga och oproportionerliga hinder.

Kommissionen hänvisar till sin tidigare uppmaning till medlemsstaterna att åta sig att begränsa införlivandeunderskottet till 0,5 % för alla direktiv⁶⁶ och till 0 % när det gäller direktiv vars genomförande är mer än två år försenat⁶⁷. Likaså hänvisar kommissionen till sitt tidigare förslag att begränsa underskottet vad gäller förenligheten med nationell lagstiftning till 0,5 % för alla direktiv⁶⁸. I ärenden som gäller underlåtenhet att anmäla införlivandeåtgärder har kommissionen dessutom föreslagit ett mål på 12 månader från sändandet av en formell underrättelse till lösningen av ärendet eller för att hänskjuta överträdelseärenden till EU-domstolen⁶⁹.

Mot bakgrund av ovanstående **föreslår kommissionen att konkreta mål ska fastställas för verkställigheten** i syfte att **begränsa såväl införlivandeunderskottet som underskottet vad gäller förenligheten med nationell lagstiftning till 0,5 %**. Den föreslår även ett **riktvärde för Solvit** med målet att lösa minst 90 % av ärendena inom 12 månader i alla medlemsstater. Kommissionen kommer även att lämna synpunkter på framstegen med att undanröja hinder på den inre marknaden inom ramen för arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden och andra samarbetsverktyg.

3.2. Fortsätta att främja de gröna och digitala dimensionerna av den inre marknaden

⁶⁴ Efter att ha genomfört ett samråd och en förstudie kom 20 av medlemsstaterna i början av 2023 överens om att utarbeta ett gemensamt formulär så som anges i den uppdaterade industristrategin 2021.

⁶⁵ Det mål för införlivandeunderskottet (andelen direktiv om den inre marknaden som ännu inte anmälts i sin helhet till kommissionen) på 1 % som fastställdes av Europeiska rådet i Bryssel den 8–9 mars 2007 och det mål för införlivandeunderskottet på 0 % för direktiv vars genomförande är mer än två år försenat som fastställdes av Europeiska rådet i Barcelona den 15–16 mars 2002.

⁶⁶ Ett mål för införlivandeunderskottet på 0,5 % föreslogs av kommissionen i inre marknadsakten, COM/2011/0206.

⁶⁷ Ett mål för införlivandeunderskottet på 0 % för direktiv vars genomförande är mer än två år försenat fastställdes av Europeiska rådet i Barcelona den 15–16 mars 2002.

⁶⁸ Ett mål vad gäller förenligheten med nationell lagstiftning på 0,5 % föreslogs av kommissionen i inre marknadsakten, COM/2011/0206.

⁶⁹ Meddelande från kommissionen – EU-rätten: Bättre resultat genom bättre tillämpning, C(2016) 8600.

Den inre marknaden kommer att vara avgörande för EU:s **gröna omställning och den cirkulära ekonomin**. EU måste upprätthålla sin ledande ställning när det gäller rena tekniker och sin konkurrenskraft när det gäller utfasning av fossila bränslen för att kunna skapa en ekonomi med nollutsläpp. Vi måste använda material och andra resurser på ett effektivare sätt och växla om till en cirkulär ekonomi där värdet av materialen i våra produkter bibehålls och avfallet minimeras. En handlingsplan för den cirkulära ekonomin har inletts med ambitiösa mål för att främja den gröna och den digitala omställningen.

Gemensamma regler som är tillämpliga i hela EU kommer att göra det lättare för företagen att anta utmaningen och därmed att uppnå våra mål – möjligen även på global nivå. **Regler för ekodesign av hållbara produkter** underlättar och ökar insamlingen och återvinningen av material från produkter i slutet av deras livscykel för att minimera produktionen av avfall. **Initiativet om ett produktpass** kommer att ge konsumenter och aktörer tillgång till information om produkternas överensstämmelse och förekomsten av återvunnet och återvinningsbart innehåll i produkterna.

EU:s regelverk för hållbara finanser erbjuder verktyg som gör det lättare att investera privat kapital i gröna verksamheter och att finansiera omställningen. EU-taxonomin bygger på en förteckning över hållbara ekonomiska verksamheter som är skräddarsydda för investerare som vill göra hållbara investeringar i ren teknik.

Den nuvarande utformningen av EU:s elmarknad har under många år skapat en effektiv och väl integrerad marknad som skapat incitament för utbyggnaden av förnybar energi med låga utsläpp och rena flexibla tekniker. Den senaste energikrisen har emellertid avslöjat ett antal brister som har lett till betydande prisökningar och höga elräkningar för hushåll och företag. Som svar på krisen har EU antagit en verktygslåda för energipriser med åtgärder för att hantera stora prishöjningar (däribland inkomststöd, skattelättnader och åtgärder för att spara och lagra gas). REPowerEU-planen omfattar ytterligare åtgärder och medel för att stimulera energieffektivitet och förnybar energi och därmed minska beroendet av fossila bränslen från Ryssland. Kommissionen har föreslagit en reform av elmarknadens utformning⁷⁰.

Digitaliseringen är en allt större del av vår vardag. Den är en viktig drivkraft bakom unionens konkurrenskraft, vårt välstånd och samhällenas välbefinnande. Genom **förordningen om digitala tjänster och rättsakten om digitala marknader** har kommissionen fått nya direkta utrednings- och verkställighetsbefogenheter som redan är välkända på andra områden, däribland inom konkurrenslagstiftning och finansiell reglering. Kommissionen kommer att vidta alla nödvändiga utrednings- och verkställighetsåtgärder och använda sina tillsynsbefogenheter mot mycket stora onlineplattformar, sökmotorer och grindvakter som inte uppfyller sina skyldigheter enligt förordningen om digitala tjänster och rättsakten om digitala marknader.

Alla européer på den inre marknaden behöver tillgång till en **tillförlitlig, snabb och säker uppkoppling** i hela unionen som säkerställer ett starkt skydd för all kritisk infrastruktur i EU, däribland elektroniska kommunikationstjänster och digital infrastruktur. Parallellt med förslaget om en **akt om gigabitinfrastruktur**, som antogs den 23 februari, har kommissionen inletts ett brett förberedande samråd om framtiden i konnektivitetssektorn. Syftet med

⁷⁰ COM(2023) 148 final.

samrådet är även att undersöka hur vi kan **röra oss mot en verklig inre marknad för elektronisk kommunikation**. Detta skulle i slutändan gynna medborgarna genom att ge dem bättre och mer överkomliga tjänster för telekommunikation.

EU-strategin för data 2020 syftar till att skapa en verklig inre marknad för data där europeiska regler för integritets- och uppgiftsskydd respekteras fullt ut och där det finns en rättslig klarhet beträffande vem som kan komma åt och använda uppgifterna och under vilka omständigheter. Kommissionen lade fram ett förslag till dataakt i februari 2022 för att fastställa en grundläggande ram som säkerställer rättvisa i den digitala miljön, främjar en konkurrenskraftig marknad för data, skapar möjligheter för datadriven innovation och ökar tillgången till data för alla. Den allmänna ramen kommer att kompletteras med skapandet och sammankopplingen av **gemensamma europeiska dataområden** i strategiska sektorer och områden av allmänt intresse.

I samband med offentliggörandet av detta meddelande **har kommissionen infört ett dataområde för offentlig upphandling**⁷¹ för att öka tillgången till data av hög kvalitet för offentliga kontrakt, vars sammanlagda värde uppgår till omkring 2 biljoner euro (nästan 13,6 % av EU:s BNP)⁷². Detta dataområde kommer att skapa rättvisa konkurrensvillkor för företag som lägger bud på offentliga upphandlingsprojekt i hela EU. Det kommer att vara särskilt användbart för små och medelstora företag. Det kommer att hjälpa offentliga upphandlare och företag att förbättra sina investerings- och anbudsstrategier och ge alla berörda aktörer större öppenhet och mer värde för pengarna.

Det föreslagna **europeiska hälsodataområdet** kommer inte bara att ge enskilda patienter bättre tillgång till uppgifter, utan även möjliggöra hälsorelaterad forskning och innovation på europeisk nivå⁷³. Den alltför stora fragmenteringen av den inre marknaden för läkemedel måste också bekämpas för att underlätta tillhandahållandet av läkemedel till patienter i EU.

Efter årtionden av överläggningar kommer det enhetliga patentet att bli verklighet i juni 2023. Detta innebär en **fördjupning av den inre marknaden för teknik som borde ha skett för länge sedan**. Patent är de kraftfullaste immateriella rättigheterna och helt avgörande för investeringar i den digitala omställningen. Simuleringar visar att det enhetliga patentet skulle kunna öka de utländska direktinvesteringarna i EU med 1,8 miljarder euro⁷⁴. Det enhetliga patentet kommer att åtföljas av en reform av de standardessentiella patenten **för att fastställa standarderna för globala tillstånd** på ett sätt som maximerar investeringarna i forskning och utveckling av både innehavare och sökande av EU:s standardessentiella patent.

Digitaliseringen gör det allt lättare för medborgarna att utöva sin rätt till social trygghet över gränserna. Kommissionen kommer under 2023 att presentera ett initiativ till **en digitalisering av samordningen av de sociala trygghetssystemen** i samband med arbetet med ett pilotprojekt för det europeiska socialförsäkringskortet⁷⁵. Syftet med initiativet är att visa hur

⁷¹ C(2023) 1696.

⁷² Fram till idag har endast en liten del av alla datauppgifter, från 20 % av alla anbudsfordringar, funnits tillgängliga och sökbara för analys på ett enda ställe, nämligen EU-databasen Tenders Electronic Daily (TED). De övriga 80 % av datauppgifterna har varit utspridda i olika format och system i medlemsstaterna.

⁷³ [Ett europeiskt hälsodataområde \(europa.eu\)](https://europa.eu).

⁷⁴ <https://www.epo.org/service-support/publications.html?pubid=162#tab3>.

⁷⁵ Detta kort är ett komplement till systemet för elektroniskt utbyte av socialförsäkringsuppgifter (EESSI), vilket möjliggör utbyten mellan myndigheterna genom att underlätta samverkan och utbyten mellan rörliga

digitaliseringen på detta område underlättar medborgarnas utövande av rätten till social trygghet i hela Europa och därmed stöder den fria rörligheten för personer och arbetskraft. Det kommer att beskriva framstegen i digitaliseringen av de sociala trygghetssystemen, de viktigaste utmaningarna och möjligheterna samt kopplingarna till andra digitala initiativ med tydliga delmål fram till 2030 för att stödja kommissionens långsiktiga vision om mer driftskompatibla och sammankopplade system för social trygghet.

EU spelar även en viktig roll inom skattepolitiken genom att motverka snedvridningar och säkerställa en väl fungerande inre marknad. Till exempel kommer förslaget om **mervärdesskatteregler för den digitala tidsåldern**⁷⁶ att bidra till en förstärkning av den inre marknaden genom att ytterligare förenkla moms skyldigheten för näringsidkare, särskilt små och medelstora företag, och genom att föreslå ett krav på digital rapportering som kommer att förhindra en ytterligare fragmentering i EU. Initiativet Business in Europe: Framework for Income Taxation (Befit), som för närvarande utarbetas, syftar till att införa ett gemensamt EU-regelverk för bolagsskatt och skapa en enhetlig strategi för företagsbeskattning i hela EU.

Kommissionen förbereder dessutom en ambitiös **reform av tullunionen** för att ytterligare stärka samarbetet mellan tullmyndigheter och marknadskontrollmyndigheter genom en centraliserad analys av uppgifter för riskhantering och ett mer omfattande och strukturerat utbyte av data från flera källor. Om EU-företagen ska kunna blomstra trots de nya geopolitiska utmaningarna och hålla kvar sina produktionsanläggningar på den inre marknaden är det ytterst viktigt att bevara marknadens integritet och skapa rättvisa konkurrensvillkor för producenter i tredjeland. Ett viktigt mål för tullreformen är därför att på ett effektivare och mer ändamålsenligt sätt genomdriva EU:s regler vid de yttre gränserna, däribland förbud och restriktioner⁷⁷.

En framgångsrik omställning till en grön och digital ekonomi kräver att arbetskraften har nödvändig utbildning. Redan idag uppger 77 % av företagen att de har svårt att hitta arbetstagare med rätt kompetens⁷⁸. Ett viktigt verktyg för att säkerställa att företagen har tillgång till kompetens när och var de behöver den är **EU:s system för yrkesmässig rörlighet**, vilket sedan 1997 har gett 800 000 personer möjlighet att utöva sitt yrke i en annan medlemsstat. Sedan 2013 har rörligheten även ökat genom införandet av **det europeiska yrkeskortet och ett gemensamt utbildningsprov**, men endast i ett begränsat antal yrken. För att ta vara på denna potential och göra erkännandet av yrkeskvalifikationer i andra medlemsstater snabbare och lättare för fler människor kommer kommissionen att undersöka möjligheten att använda dessa och andra verktyg mer allmänt tillsammans med medlemsstaterna. Under 2023 kommer kommissionen att presentera ett **förslag om att**

medborgare, institut för social trygghet och andra relevanta offentliga förvaltningar (t.ex. arbetsinspektioner och vårdgivare) för att göra det möjligt att i realtid kontrollera rätten till social trygghet, däribland för aktörer som inte har tillgång till EESSI-systemet.

⁷⁶ Se (COM(2022)701 final).

https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/value-added-tax-vat/vat-digital-age_sv.

⁷⁷ Ett annat exempel på ökat samarbete mellan tullmyndigheter och marknadskontrollmyndigheter är den nyligen antagna förordningen om Europeiska unionens kontaktpunkt för tull, vilken säkerställer en sammankoppling av de nationella tullsystemen: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2399 av den 23 november 2022 om inrättande av en miljö med en enda kontaktpunkt för tullen i EU och om ändring av förordning (EU) nr 952/2013, EUT L 317, 9.12.2022, s. 1.

⁷⁸ [Årsrapport om den inre marknaden 2023](#), s. 23.

underlätta erkännandet av tredjelandsmedborgares kvalifikationer för att göra den inre marknaden mer attraktiv för talanger och utbildade arbetstagare från länder utanför EU. Kommissionen kommer även att leda arbetet med det europeiska certifikatet för digitala färdigheter för att säkerställa en lägsta kvalitetsnivå när det gäller digital utbildning och kompetensutveckling och dess erkännande i hela EU. Parallellt kommer vi att slutföra det europeiska området för utbildning senast 2025 för att ytterligare berika den digitala och gröna dimensionen i medlemsstaternas utbildningssystem, underlätta för elever och lärare att verka på den inre marknaden och göra det lättare för forskare och universitet att samarbeta.

* * *

4. SLUTSATSER

Den inre marknaden har gynnat både medborgare, företag och EU som helhet på det ekonomiska, sociala och geopolitiska planet. Även om dessa fördelar är oomtvistade måste ytterligare gemensamma ansträngningar göras genom att **utforska och hitta lösningar** för att ta vara på potential som fortfarande är outnyttjad. Den inre marknaden måste även i fortsättningen **anpassas till den nya verkligheten** i den geopolitiska miljön, den tekniska utvecklingen, den gröna och den digitala omställningen samt behovet att stimulera EU:s långsiktiga konkurrenskraft och produktivitet.

Inrättandet av den inre marknaden för trettio år sedan var resultatet av en gemensam strävan. När vi nu **blickar framåt** måste vi fortsätta att maximera den inre marknads fördelar inom ramen för den nya verkligheten. För det första behövs ett förnyat fokus för att motverka hinder i de områden som är mest relevanta för hela ekonomin, däribland tjänstesektorn, kapitalmarknaden, energimarknaden och den digitala marknaden. För det andra måste verkställighetsåtgärderna vara inriktade på de områden som har högst outnyttjad potential, däribland företagstjänster, detaljhandel, byggverksamhet och turism. För det tredje behövs tydliga riktmärken för att hantera underskotten vad gäller införlivandet och genomförandet av EU-reglerna för att minska de administrativa hindren och förbättra företagsmiljön.

Kommissionen kommer att övervaka framstegen baserat på resultatavlan för den inre marknaden och andra källor som är relevanta för verkställigheten och företagsmiljön såväl som framstegen inom ramen för Solvit, arbetsgruppen för efterlevnad på den inre marknaden och andra samarbetsverktyg.

Med utgångspunkt i ovanstående kommer kommissionens rapportering om framstegen med **verkställandet och genomförandet av reglerna för den inre marknaden och hanteringen av hinder på den inre marknaden** att ligga till grund för **diskussioner i rådet och Europeiska rådet**. Europas stats- och regeringschefer uppmanas att diskutera de respektive utvecklingstrenderna inom ramen för Europeiska rådets årliga vårmöte.

Allt detta kommer att kräva **en gemensam insats av alla berörda aktörer**, dvs. Europaparlamentet, medlemsstaterna, kommissionen, civilsamhällets organisationer samt såväl stora som små och medelstora företag.

Kommissionen uppmanar ledare, regeringar, beslutsfattare och arbetsmarknadens parter att se firandet av den inre marknadens jubileum som **en möjlighet att öka ansträngningarna för att se till att den inre marknaden fortsätter att erbjuda fördelar** för både människor och företag. Den inre marknadens utveckling under de kommande 30 åren måste också diskuteras fortlöpande.